

Iktatószám: EKK/ 6 /2020

Tárgy: Törvénytervezet véleményezése

Melléklet

Vélemény "a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról" c. tervezetről

A törvénytervezet lényegi eleme, hogy „A kulturális intézményben foglalkoztatottaknak a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) szerinti közalkalmazotti jogviszonya ... a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szerinti munkaviszonnyá alakul át” 2020. november 1-jei hatállyal. Ehhez kapcsolódóan számos intézkedést ír elő a munkáltató számára a novemberi határidőig. Rendelkezik a bérrel, érdekképviseléssel, stb. kapcsolatban is.

Szeretném leszögezni, hogy egy kontextusából kiragadott írást látok magam előtt, melyről előzetesen semmi értesülésünk nem volt, így a jogalkotó szándékáról csupán feltételezéseink lehetnek, ami nem méltó sem egy törvény előkészítésének folyamatához, sem pedig a szabályozandó terület társadalmi, nemzeti értékéhez.

Az elmúlt évek tapasztalata alapján a 21. századi változó környezetben a szabályozások gyorsan avulnak: az egyetemi könyvtárak feladatszerkezete és szolgáltatási portfóliója is jelentős átalakuláson ment át a legutóbbi rendelet kidolgozása (2013) óta, egyes rendelkezések nem egyeztethetők össze a fenntartó egyetemek számára kötelező ágazati előírásokkal. Több alkalommal tettünk szóbeli javaslatot a szakmai rendeleteink felülvizsgálatára, jogharmonizációra irányuló munka elkezdésére, amire a minisztériumi személycserék és egyéb prioritások miatt sajnos nem került sor. A felsőoktatás tavalyi fenntartóváltása kapcsán magunk kezdtük el a jogszabályok átvizsgálását, és indítványozzuk hamarosan a szakmai irányítással és a fenntartóval háromoldalú egyeztetést.

Mint ismeretes, a felsőoktatási ágazatban folyamatban levő működési és finanszírozási modellváltás az egyetemi könyvtárakat is érinti (2019-ben egy könyvtár, 2020. júliusától további 6 könyvtár lesz modellváltó intézmény része, de 2022-ig valamennyi, jelenleg állami finanszírozású egyetem könyvtára/könyvtári rendszere érintett lesz a finanszírozást tekintve).

Az egyetemi könyvtárak feladatstruktúrája a felsőoktatási oktatás- és kutatástámogatás köré épül, azaz elsősorban az intézmények oktatóinak, kutatóinak és hallgatóinak kiszolgálására koncentrál, nem önálló intézményként, hanem szervezeti egységként, az intézmény szerves részeként, ami mind feladat-meghatározásban, mind finanszírozásban és erőforrás-allokációban a fenntartó minisztérium és az egyes felsőoktatási intézmények kompetenciája. A kontextus és ágazatközi egyeztetések ismerete nélkül kérdéses, hogy a felsőoktatási intézmények részeként működő könyvtárakra és adatbázis szolgáltatókra miként vonatkozik a szöveg. Meglátásunk szerint az intézmények munkaügyi és egyéb jogállási egységessége nem elhanyagolható tényező, a modellváltó (alapítványi) intézmények egy, míg az állami hatáskörben maradó intézmények egy másik, de önmagukra nézve egységes modell szerint működnek a jövőben.

Nem szól a tervezet arról, hogy a mind a vezetőkre, mind a foglalkoztatottakra vonatkozó előírásokat hogyan kívánja az elsődlegesen a Felsőoktatási törvény hatáskörébe tartozó feladatszerkezetben érvényesíteni a jogalkotó.

A tervezet hatályát tekintve a nyilvános könyvtárakat érinti. A Könyvtári Intézet honlapján elérhető jegyzéken 63 egyetemi vagy főiskolai könyvtári alaptervékenységet végző könyvtár található, ebből 31 EKK tag. Az Egyetemi Könyvtárak Kollégiuma az elmúlt években több alkalommal készített felméréseket a tagság körében különböző témakörökben. Ezek alapján elmondható, hogy az egyetemek könyvtári ellátása rendszerszintű, de különböző: a nagyobb intézményekben több, egymástól független könyvtár is található, melyeknek nem mindegyike tartozik a nyilvános könyvtárak közé (vagyis nem esik a tervezet hatálya alá). A véleményezett jogszabály széttagolná az intézmények könyvtári dolgozóit: azzal kell számolni, hogy egyes felsőoktatási intézmények tanszéki, intézeti, kari, azaz nem nyilvános könyvtári feladatokkal foglalkozó alkalmazottai Kjt. alatt maradnának, míg mások, a központi könyvtár munkavállalói Mt. alá kerülnek, így egyintézményen belül is kétféle foglalkoztatást kell majd alkalmazni. Ugyanazon szakmai feladatok tekintetében, azaz a munkaügyi tevékenységi besorolás (FEOR kód) még nem döntene arról, hogy kire milyen szabály vonatkozik ugyanazon intézményben, hanem a szervezeti egységhez tartozás alapján dőlhet el, hogy ki Kjt-s és ki Mt-s.

A munkáltatói szerkezet is változatos az egyetemi könyvtárakban, sok esetben nem a könyvtár vezetője a munkáltató. A munkaügyi adminisztrációt az egyetemek kancelláriáján központilag látják el. Számos intézményben a könyvtárnak nincs önálló költségvetése. Alapszabállyal a fenntartó felsőoktatási intézmény rendelkezik, a könyvtár nem.

A bérszerkezetet, keresetkiegészítéseket a folyamatban levő pályázati források befolyásolták az elmúlt években, melyek fedezetét középtávon sem látjuk – kérdéses hogy a tervezet erre vonatkozó előírásai hogyan fogantósíthatók.

Az egyetemi könyvtárak nem rendelkeznek önálló dolgozói érdekképviseleti szervvel: az egyetemeken központi Közalkalmazotti Tanács, vagy felsőoktatási, esetleg egészségügyi szakszervezetek látják el ezt a feladatot.

A törvény hatályba lépésének kapcsán elmondható, hogy a közfeladatok elvégzésének piaci környezetbe emelése ilyen rövid határidővel, minden előzmény nélkül ágazati sokkot idézhet elő. A jogalkotó – vélhetőleg szándéka ellenére - a felkészületlen, nem alkuképes oktatás-kutatástámogató személyzet helyzetének bizonytalanságát fokozza a begyűrző egészségügyi-társadalmi-gazdasági válság idején.

A véleményezésre küldött törvénytervezet jelentősen befolyásolja a fenntartói folyamatokat, mindemellett az egyes intézményeken belül különböző státuszokat hozna létre rövid határidővel. Tisztázni szükséges, hogy egy a szakágazaton kívülről érkező, jelentős adminisztratív teherrel járó, erőforrás igényes kötelezettséget az intézmények hogyan tudnak kezelni.

Nem világos, hogy a tervezet szinergiákat vagy további joghézagokat teremt a szakmai irányítás tervei és felsőoktatás teljesítményelvű finanszírozási átalakítási folyamata között.

Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának szövegszerű javaslata: az **1. § kiegészítése a következő szerint:**

„(2) Nem terjed ki a törvény hatálya a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltárra, és a felsőoktatási intézmények könyvtáraitra.”

Szeretném felhívni a figyelmet arra is, hogy a tervezet nem egyformán szabályozza a könyvtárakat és levéltárakat. Léteznek olyan felsőoktatási intézmények, ahol ezen intézménytípusok egységes szerkezetben működnek, ezért javasoljuk megvizsgálni és kivételként kezelni az ő helyzetüket is.

Debrecen, 2020. április 13.

Tisztelettel:

Karácsony Gyöngyi s.k.
elnök